

ים

עברתי את הסואקי

תעלת סואץ היתה, גם השבוע, חסומה בפני שיט ישראלי. מטענים ישראליים שפורקו קו מעל אוניות חכורות, נמכרו במכירה פומבית בפורט סעיד, וסביב גורלה של איגנה טופט, אניית-הסוחר הדנית שנסחפה מטען ישראלי ונעצרה בתעלה, התנהלו דיונים בין גורמים בינלאומיים. אולם לפי חות ישראלי אחד יכול היה, בשבוע זה, לספר על מעברו היא בתעלה. היה זה דניאל קורניץ (24) שנקלע לפני חדשים אחרים, כי מאי טירון, למיכילת הנפט הנורווגית, בת 30 אלף הטונות, הילדה קנודסון, עבר בה את התעלה פעמיים — בדרך לכתי, בה הטעינה המיכילת נפט לארצות הברית, ומי שם חזרה, דרך הים התיכון, לגמל בחוף המערבי של אמריקה.

על מועבר זה סיפר השבוע דניאל קורנפולד לכתב "העולם הזה":

א/ק הילדה קנודסון החליקה לאיטה אל פתח התעלה ואני עמדתי ברגשות מעורבים על ירכתי. בערב הקודם, כשישבתי עם הצוות אחרי ארוחת-הערב, ערכו כולם חכניות והציעו הצעות היכן להתביאני. הם הציעו ומטרה זו תאים ריקים, מחסנים ואיפילו ארובות הובל. צחקתי מהם. אולם כשיעמדתי למחרת על הסיפון, וראיתי את רוכי-הי פורט-סעיד מקיפים אותנו בסירותיהם, הררתיה אם לא טוב הייתי עושה לו הסכמתה להתחר.

כחצי קילומטר מן הכניסה לגמל, על האניה הגחש המצרי וקציני-ההגירה, כע

מזקן קורנפולד ושוטר מצרי בסואץ. נעליים מרוכל מצרי

בור דקה קרא לי הנער-המגישי אל רכי החובל.

דלת חדרו היתה פתוחה ובפנים ישבו מספר אנשים. עיני נתקלו מיד בקצין מצי-רי בעל שלושה כוכבים, שהתחיק את דרי כוני, לעלל בדפיו ורשם משהו על גבי גיר. הייתי חצי-ערום, אבל הוא התבונן בי ברצינות, ואחרי שהאנשים שבחדר הצביעו עלי ואמרו "זה האיש", פנה אלי לראשונה ושאל אם אני מישראלי. עניתי בחיוב. הוא שאל אם אני מדבר ערבית. כשהשבתי בשלילה החל הוא מדבר אנגלית ושאל אותי אישה נולדתי, היכן אני גר בישראל, מתי עזבתי את הארץ ובאלו ארצות ביקרתי כבר.

שבתי משרב-אדי-שיוך. כאשר סיים את השאלות השיגרתיות פנה הקצין המצרי אל רבי-החובל: "האיש הזה צריך להיות כלוא בתא." אחר פנה אל שוטר במדים לבנים ובכובע ירוק, כמו זה של השומר הגבול שלנו, החתים אותה שהוא אחראי עלי והלך. השוטר נטל את רובהו ויצא אתי לעבר תאי. על הסיפון התקבצו כבר רוב אנשי הצוות, ששמעו על המתרחש. כולם הסתכלו בי בשקט ורק אדי הולנדי, שהבטיח בשעתו לקפון אתי למים ולהימלט אם ניסו המצרים לעצרוני, שאל אותי מה קרה. אמרתי לו שעלי רק לחישאר פלוא

דומיאו הוא כפרי ערבי מסייבה, יוליה היא "איסרו אותי!"

הבת הנרדפת

כרמלה קצב, הממלאת את תפקידה של יוליה ברומן טראגי מודרני שצמח על רקע הווי מדינת ישראל, נראית כשהיא מובלת למכונית-אסירים שתחזירה לכלאה בו היא מוצאת מחסה מזעט משפחתה הנסערת.

מועד שתרורו, היה צריך לשאת את כרמלה לאשה. אלא שבינתיים התרחש משהו. בעבודתה בשדות הכירה כרמלה גבר אחר, שלבה יצא אחריו. תופת-מה יצאה עמו כרמלה, אולם משנודע הדבר למשפחתה הזוהירה ואיימו עליה לבל תראה את פניה בחברת אותו גבר. כשלמרות כל האזהרות הוסיפה כרמלה להתחבר עם בחיר-לבה, לק חו בני משפחתה את הענינים לידיהם, סגרו אותה בבית ואיימו עליה כי סוף שחור מצפה לה באם תעז להמרות את מצחת המשפחה.

לא היו אלה רק הוריה של כרמלה שגור עקו להפרי את אהבתה החדשה. כל בני המשפחה, קרובים ורחוקים מכל קצות הארץ התגייסו למבצע השיכנוע, השידולים והאיומים. תוך זמן קצר סערה כל שכונת מורשה, שליד רמת-השרון, המאוכלסת בער לי עיראק. בכלום בערה חימה עוה, בערו רגשות-גאווה משפחתית: "אנחנו נמות כר לנו ואת לא תלכי אל אותו איש", אמרו לה.

הדבר שהרתח כל-כך את בני-המשפחה ומכריה היתה העובדה שאהובה של כרמלה היה ערבי. "למה התאהבה בו — לא יודעו!" אמר השבוע אחד מבני-דודיה של כרמלה, "תראו את השקף הזה, תירקו לו בפנים, זה ערבי זקן ומצורע." לאחרים היו הסברים לאהבתה המזורה של כרמלה לערבי, סיפר בן-דוד אחר של כרמלה: "האנשים אומרים שנתן לה לשתות משהו מין מים כאלה. עד שבאה בבית כל הראש שלה כבר היה כראב. פעם היה לה חם ופעם היה לה קר. אחרי כמה ימים ברחת אליו."

לאחותה הבכירה של כרמלה היה הסבר אחר. אמרה האחות, בוגרת צה"ל ובית-ספר תיכון ישראלי: "הערבי סתם בילבל לה את המוח. היא בעצם לא רוצה אותו. היא רוצה את ירון. אותו היא לא אוהבת, אבל הוא אמר לה שיקח אותה לירדן, ושיש לה קול יפה מאד ושיעשה ממנה שם זמריה, או זה בילבל אותה. יש עוד שלוש בנות במורשה, שיתגלו עוות, איך שהערבי כניס להן לראש שיעברו את הגבול לירדן, ואפילו הכין להן בגדים שחורים בבית שלו."

לגבי משפחת קצב היה ברור דבר אחד — לכרמלה אסור בשום פנים ואופן לחתן אתן עם ערבי, ויקרה מה שיקרה. אין השפלה גדולה מזו למשפחה. אם תצא כרמלה מדעתה או תטסה מדרך הישר, לא יהיה בזה עלבון כה גדול כמו גשואים עם ערבי. ביחוד היו אחוות-חיתה על כך כל אחיותיה של כרמלה. הן ידעו — אם תניש כרמלה לערבי, הרי לפי מנהג עדות,

בחא, וכי הכל בסדר. נכנסתי עם השוטר לתא והוא נעל את הדלת מבפנים. התישבתי על הספה, הוצאתי תעון והשתרעתי לי בנוחיות. השוטר הר-גיש עצמו מאד לא בנוח. הוא היה כחור צעיר, בערך בן גילי, ונראה ביישן מאד. אינני זוכר מי היה הראשון שהחל בשיי-הה. בכל אופן, מבלי שאדע ערבית ומבלי שהוא ידע אנגלית, מצאנו את עצמנו משר-חחים די בחפשויות, נעזרים בתנועות-ידיים ובמלים בודדות מכל השפות שבעולם. הוא סיפר לי שנלקח בשבי ליד שרם-אל-שייך, וכי היהודים נהגו בו יפה מאד. כשרק התחלנו לדבר, נכנס הבחור הגרמני שישן אתי בחא, יחד עם חברו הגרמני. הם נשארו בחא והשתתפו בשיחה עם השומר, שלא היה נעים לו לגרשם.

מפעם לפעם היו ניגשים לחלון התא כמה מן הרוכלים הערביים ששרצו על הסיפון, כדי להתבונן מקרוב בישראלי ששמעו כי נמצא על האניה. אחרי שעתיים הוחלף השומר. שומרי השני היה מבוגר הרבה מן הראשון, אולם זה לא הפריע לנו להתרועע ולשוחח בחפשויות. שומר זה היה אף אדיב ומתברו והחיוך לא סר מעל פניו.

הוא נלחם בפלוג'ה בשנת 1948, ולפי דבריו הצטיין מאד בקרבות והגיס את היהודים. כששאלתי אותו מה הטעם בכל המלחמות, ואם לא טוב יותר היה שסוף-סוף יבוא השלום בין עמינו, ענה לי בתגור-עות-ידיים שביטאו בכירור את כוונתו. "לאט לאט", אמר, "כשהאנגלים לא יתערבו בעני-ניגים, יבוא השלום מאליו." מעבד אל-נאצר התלהב שומרי מאד. הדבר החשוב ביותר שעשה השליט החדש עבורו היה הכפלת משכורתו, וזה, בעצם, כל מה שחשוב לו.

אם תתחילו — אתם פנינשי!

נגעו תוך שיחה גם בשליטה הקודם של מצרים, מוחמד נגיב. שומרי טען שגם נגיב היה בסדר גמור, אולם יחד עם זה הסביר כי "אנחנו צריכים אנשים צעירים, ונגיב היה זקן וצריך היה לכתו". כל מה שביקש לעתיד היה ששלושת ילדיו לא יאל-צו להלחם. לו עצמו כבר לא דאג. הוא סיפר כי מדי שובו הביתה הוא לוקח חתיכת חיש — וזה משכיח ממנו את כל הצרות שבעולם.

לפנות ערב קראו לי לאכול. כשנכנסנו לחדר-האוכל פרצו כולם בצחוק. ואמנם נראה השומר מגוחך מעט, עם הרובה הכי-בד שלא הניח מידו. הומנתי אותו לארוחה. והוא הסכים רק אחרי שבררתי במטבח כי הברז שהוגש אינו בשר חזיר. אחרי הא-רוחה יצאתי אתו לסיפון, וקניתי זוג נע-ליים אצל אחד הרוכלים. כשחזרנו לתא כבר היה המקום דחוס מרוב מבקרים, ששמעו כי השומרים אינם מתנגדים לאורי-חיים.

אחרי שעזבו כולם, נעל השומר את הדלת והתכוננתי כבר לישון, כשפתאום זכיתי לביקור נוסף. עד היום אינני יודע מי היה האיש הזה. הוא נכנס רגנו, החליף מספר מלים ערבית עם השומר והתיישב מולי. "בעיראק כבר בסדר!" פנה אלי ישר באנגלית, "ואם אתם מתחילים עכשיו, אז אתם פנינשי." שאלתי מדוע, והוא ענה בה-נאה: "אתה יודע מי שעומד מאחורי-נו?" אמרתי: "רוסיה." חיוך התפשט על פניו: "לא רק רוסיה. גם סין, יפאן וכל עמי אפריקה אתנו." אחרי הקדמה זאת התחלנו לשוחח בחפשויות.

הוא טען כי בכל הצרות אשמים האנגלים. בכלל נדמתי להיחכח אינו שנאה איומה רוחשים המצרים לאנגלים. הסכמתי אתו בקשר להתערבות הורה, והוא נהנה מאד. בכל פעם שהיינו תמימי-דעים ביחס לאחת השאלות, הוא קרא לשומר, הסביר לו בחיוך כי גם דעתי כדעתו.

נשק אנגלי, נוזף רופי. איכשהו הגענו לדבר על מבצע סיני. הוא טען כי אנחנו פתחנו במלחמה ללא כל הצדקה. גיסייתי להתנגד, להסביר כי לא היתה ברייה נוכח הפעולות של הפיזיקאי, וזה הרתיח אותו לגמרי. הוא קם, צעק, ונזף בידי: "גם אתם עושים מעשים כאלה. אתמול תרגו חיילים ישראליים כמה רועים עם משפחותיהם ליד הגבול ושדדו את עד-ריהם!" לא יכולתי להשיב, כי לא היה לי מושג על מה הוא מדבר. חשבתי רק ש'שוב חזרה התקופה של פעולות-התגמול; בכל זאת אמרתי לו כי אם נעשה אמנם הדבר שהוא מספר לי עליו, הרי שאני אישית מוצא זאת לבלתי-הוגן.

כעשרים דקות ישב אצלי. סיפר שהוא (המשך בעמוד 8)

הפסיכיאטרים של בית החולים הממ-שלתי למחלות נפש בבתים עמדו בשבוע החולף בפני משימה קשה ומזורה מאד. הם היו צריכים למדוד ולקבוע את מידת האהבה שבליבה של נערה כבת 20, שנמצאה תחת הסתכלותם. הם היו צריכים להחליט אם האהבה שהנערה טוענת כי היא רוחשת לבחיר ליבה, היא שיטחית או עמוקה, אם היא אמיתית או מזויפת ואם היא לא באה אלא במטרה היתויה — להכעיס את הוריה.

באילו אמצעים יכלו הפסיכיאטרים הממ-שלתיים לקבוע את כמות האהבה שבליבה של כרמלה קצב, ילידת עיראק ובת ישוב העולים מורשה שליד רמת-השרון, זהו סוד מקצועי שלהם. אולם, בתום חמשת ימי ההסתכלות, שועשע בצו בית-המשפט, לא הגיעו הרופאים לכל מסקנות שהן, מלבד המסקנה שכרמלה קצב, תהיה כמות האהבה שבליבה אשר תהיה, היא צעירה גורמלית ורפויה בדעתה.

כרמלה בעלת הצמה השחורה, הלחיים האדומות והגוף המלא, לא חזרה לביתה, גם לא חזרה אל זרועות אהובה. במכונית משטרה היא הועברה אל נוה תרצה, בית הכלא לנשים ברמלה, משם הובאה להסתכלו-תם של הרופאים. זה היה ביתה מזה חודש וחצי, מאז הגיע השיאר רומן סוער וטראגי — שבמרכזו עמדה כרמלה — רומן אשר הנית רגשות וליבה יצרים בשני ישובים בישראל. היה זה רומן שיכול היה לספק חומר מרתק לגדולי הסופרים ואשר אחריותו צנונה עדיין בערפל סמין.

כרמלה קצב היא בתם השנייה של אליהו ונוריה קצב, הורים לשש בנות ושלושה בנים. בעיראק היה אליהו קצב צורף כסף וזהב, איש אמיד ובעל נכסים. אולם בעת שעלה עם משפחתו, לפני שמונה שנים לארץ, הביא עמו קצב רק חלק קטן מרכושו. שו-אף-על-פיכך היה באפשרותו לתת למש-פחתו תנאי-קיום הוגנים. להם לא זכו רוב עולי עיראק. בנותיו למדו בבית-ספר תיכון, והוא עצמו לא עבד במשך כשבוע שנים בגלל מחלתו.

פעם הם, פעם קר

רמזה החיננית לא רצתה ללמוד בבית-ספר תיכון כאחותיה. היא ביכ-רה לעבוד, יצאה לשדות הסביבה לחפש עבודה בתקלאות. כמנהג העדה נמצא לכר-מלה, בהגיעה לפרקה, גם חתן מתאים. היה זה צעיר מבני-משפחתה, בן-דוד רחוק לה, שבלחץ הוריה הסכימה כרמלה להתארס עמו. הבחור יצא לשרות צה"ל, ובהגיע